

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
Creative Leadership of School Administrators at Sriracha School Under
Secondary Educational Service Area Office, Chonburi Rayong

วิไลลักษณ์ ขาวอุทัย

Wilailuck Khaouthai

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: 6353102074.edu@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยจำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 178 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 122 คน ด้วยการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการแก้ปัญหา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) Study the Creative leadership of school administrators at Sriracha School Under Secondary Educational Service Area Office, Chonburi Rayong; and (2) Compare the creative leadership of the administrators of Sriracha School Under the Office of Secondary Education Service Area, Chonburi, Rayong, classified by educational level and work experience. This research methodology was a descriptive research. The population consisted of 178 teachers at Sriracha School Under Secondary Educational Service Area Office, Chonburi Rayong. The sample consisted of 122 teachers at Sriracha School. The sample size was determined by Krejcie and Morgan table and obtained by simple

random sampling. The statistics used for data analyze were: percentage, mean, Standard Deviation and Independent t-test.

Major finding: (1) Creative leadership of school administrators at Sriracha School Under Secondary Educational Service Area Office, Chonburi Rayong. In the overall and each aspect is at a high level. and (2) Comparison of creative leadership of school administrators at Sriracha School. Under the Office of Secondary Education Service Area, Chonburi, Rayong Classified by educational background and work experience as follows: Classified by educational level, it was found that overall and each aspect was not different and classified by work experience. It was found that overall, no differences, when consider each aspect. It was found that there was a statistically significant difference at the .05 level, was problem solving.

Keywords: Creative leadership, School Administrators

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการด้านต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 1) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเร่งเสริมสร้างสมรรถนะประชาชนของประเทศสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างสันติสุขในสังคมไทย และเป็นกำลังสำคัญในการนำพาประเทศให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากรไทย คือ การศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคนในการดำรงชีวิตเพื่อการอยู่รอด เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ เพื่อดำเนินชีวิต ปรับปรุงคุณภาพชีวิต และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งประกอบอาชีพอย่างมีศักดิ์ศรี มีส่วนเสริมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเต็มที่ (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ, 2547: 72)

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาผู้บริหารถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำและต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้และสามารถวัดได้จากการแสดงออกในการกระทำของผู้นำ ภาวะผู้นำจึงเป็นศิลปะในการใช้อิทธิพลของผู้นำเพื่อจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่างเต็มที่ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2558: 3) ผู้บริหารจึงต้องมีทักษะไหวพริบที่ตีเท่าทันกับสถานการณ์ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีความยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการเป็นความสามารถที่สำคัญ ที่สามารถใช้ในการบริหารและแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างสร้างสรรค์สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ทำให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (สุภาวรรณ ศรีคุ้ม, 2563)

ภาวะผู้นำในปัจจุบันและภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า ผู้นำในปัจจุบันต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ บรรยากาศการทำงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลในองค์กรได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ผู้นำในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัว ความร่วมมือ และความเชื่อมโยงที่ไร้พรมแดน การสร้างนวัตกรรม และการมีภาวะผู้นำร่วมกันภายในองค์กร

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการจูงใจ ประสานงาน และนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์จินตนาการ และความยืดหยุ่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์ โดยอาศัยปัจจัยทางด้าน 1) สภาพแวดล้อมแบบเปิด ด้วยการไว้วางใจ ให้อิสระในการคิด และพร้อมสนับสนุนความคิดใหม่ ๆ 2) แรงจูงใจภายใน ด้วยการมีความอยาก ความหวังความปรารถนาความเพียรพยายาม มุ่งมั่น ทุ่มเทเพื่อให้เป็นคนทีประสบความสำเร็จ และ

3) ความรู้เชิงลึก ด้วยการมีความรู้แนวกว้างและลึก มีทักษะ ประสบการณ์อันจะส่งผลให้เกิดแนวทางที่ชาญฉลาดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555)

การบริหารงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารในสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบาย จุดหมาย เป้าหมาย ตลอดจนวางแผนวิธิตำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายรัฐที่กำหนดไว้ และจะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนศรีราชา ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่ายังมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา อาทิเช่น การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การรู้จักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์และการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง มีอุปสรรค การแก้ไขปัญหาล่าช้า บุคลากรกลัวการเปลี่ยนแปลงไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอันสืบเนื่องมาจากการขาดภาวะผู้นำดังกล่าว

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อทำให้ทราบข้อมูลของสภาพปัจจุบัน ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาการศึกษา ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยจำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา แตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษาจากนักวิชาการ เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งจากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ได้กรอบแนวคิด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการแก้ปัญหา 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 178 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Mogan (อ้างถึงใน พิสนุ พงศ์ศรี, 2553: 114) และสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 122 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรส่วนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย 1) ระดับการศึกษา (1.1) ระดับปริญญาตรี (1.2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี
2) ประสบการณ์ในการทำงาน (2.1) 1-10 ปี และ (2.2) 11 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการแก้ปัญหา
3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

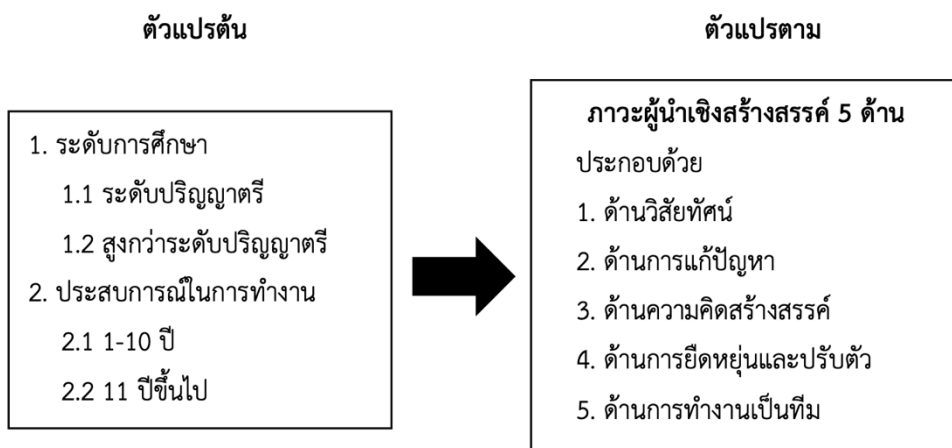
ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ มีทั้งหมด 5 ด้าน ๆ ละ 7 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการแก้ปัญหา 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม รวมทั้งหมด 35 ข้อ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) 2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และ 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบค่าที่แบบ Independent t-test

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการแก้ปัญหา ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในแต่ละทีมงาน ได้อย่างหลากหลายและทันต่อเวลา การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการวางแผนการพัฒนาบุคลากรและทีมงานที่ตรงกับความต้องการระยะยาวของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของบุคลากร เพื่อให้บรรลุในเป้าหมายอย่างเป็นระบบและชัดเจน

1.2 ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ทักษะการตัดสินใจที่รอบคอบ ซึ่งผ่านการคิดและ แก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานเหตุและผลภายใต้หลักธรรมาภิบาล ความสามารถในการบริหาร มีความเฉลียวฉลาดไหวพริบดี คิดอย่างมีระบบเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน และความคล่องแคล่วในการคิดทำงานด้วยความ กระฉับกระเฉงรวดเร็ว ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่รวดเร็ว และถูกต้องในสถานการณ์ที่คับขัน

1.3 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน วิเคราะห์สังเคราะห์ความคิดเห็นต่าง ๆ ในทีมงานเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการ ติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในแต่ละทีมงานได้อย่างหลากหลาย และทันต่อเวลา และการมอบความไว้วางใจให้กับครูและ บุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในทีมงานว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ตามลำดับ และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมโดย ปรับเปลี่ยนแผนงานตามความเหมาะสม การให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรที่ไม่ขัดต่อกฎและ ระเบียบของทางราชการ และการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานไม่เครียดกับงาน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรคิดหาวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน

1.5 ด้านการแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจและให้เหตุผลในสิ่งที่ ต้องการแก้ปัญหา ความสามารถในการกำหนดขอบเขตของปัญหา แจกแจงจำแนกองค์ประกอบให้มีความสมเหตุสมผล และความสามารถในการแจกแจงข้อมูลค้นหาเหตุผลเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาความจริง และคำตอบถึงสาเหตุของ ความเชื่อมโยง ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการเชื่อมโยงวิธีการ แนวทางปฏิบัติงาน ตลอดจน สามารถแก้ไขผลที่ตามมา

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสามารถอภิปราย ผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ คือ ด้านการแก้ปัญหา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประเด็นสำคัญอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ใน 5 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการแก้ปัญหา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการแก้ปัญหา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันตามสถานการณ์ของสังคมโลก จึงต้องพัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน มีการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจนและเป็นระบบ เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของภูวนาท คงแก้ว และศศิภุณี ศิลาฉาย (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวรรณ ศรีคุ้ม และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 50 สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 50 สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปราย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาของสถานศึกษา ดำเนินงานตามขั้นตอนและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวินา สุทธิโพธิ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง (2559: 92) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นคล่องแคล่วในการคิด และยังมีความคิดริเริ่มในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในสถานศึกษา จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของภควรรณ ลุนสำโรง (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ งามบ้านผือ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารมีการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมในการทำงานร่วมกัน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีการติดต่อประสานงานกันในสถานศึกษา จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาธิปต์ ทัพไทย (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่งรัฐบาลอุบลราชธานี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารมีความคิดนอกกรอบในการแสวงหาความรู้ ปรับพฤติกรรมตามสภาพแวดล้อม เปิดรับข้อมูลใหม่ ๆ ส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นกันเอง สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันของบุคลากรในสถานศึกษา จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรอชียะห์ ลาเต๊ะ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการแก้ปัญหา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารมีกระบวนการหรือขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ คิดพิจารณาในการแสวงหาวิธีการใช้ความสามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือสร้างความยุ่งยากสับสนที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ กรองทิพย์ นาควิเชตร (2552) กล่าวว่า ความสามารถของผู้นำจะช่วยให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยการคิดต่างคิดหลายมิติคิดบวก คิดเชิงสร้างสรรค์ คิดพัฒนา รวมทั้งการคิดแก้ปัญหา ดังนั้น พฤติกรรมในการนำผู้อื่นประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจสร้างแรงจูงใจสร้างบรรยากาศโดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ คือ ด้านการแก้ปัญหา ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ได้รับการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา ตั้งแต่การวิเคราะห์วางแผนงาน การดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกัน จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ปิยนุช เศรษฐี และสุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามที่เสนอของครูโรงเรียนในกลุ่มปากอ่าวเจ้าพระยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิทธิชัย อุสาพรม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงยิ่งขึ้นไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ดำเนินงานตามขั้นตอนและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน ทำให้เห็นคุณค่าและเกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน และเพื่อคงรักษามาตรฐานที่ดีของผู้บริหารต่อไป

2. จากผลการวิจัยด้านการแก้ปัญหา พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารควรมีการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ล่วงหน้า และส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนสามารถแก้ไขผลที่ตามมาได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือปรับเปลี่ยนตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเชิงบวก เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ หรือการวิจัยเชิงคุณภาพในด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาธิปต์ ทัทไทย. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่ง รัฐบาลอุบลรัตน์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภควรรณ ลุนสำโรง. (2560). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ภูวนาท คงแก้ว และคึกฤทธิ์ ศิลาลาย. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รอชียะห์ ลาเต๊ะ. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สิทธิชัย อสุพรม. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สกจนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อมรรัตน์ งามบ้านผือ. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Casse, P., & Claudel, P. G. (2007). *Philosophy for creative leadership: How philosophy can turn people into more effective leaders*. n.p.
- Cho, S. H., Nijenhuis, J. T., Vianen, A. E. M., Kim, H. B., & Lee, K. H. (2010). The relationship between diverse components of intelligence and creativity. *Journal of Creative Behavior*, 44(2): 125-137.
- Dubrin, A. J. (2010). *Principles of leadership*. South-Western: Cengage Learning.
- Northouse, P. G. (2012). *Introduction to leadership: concepts and practice*. Los Angeles: Sage.
- Stoll, L; & Temperley, J. (2009). Creative Leadership: A Challenge of Our Time. *School Leadership and Management*, 29(1): 65-78.
- Ubeben, G. C., & Hughes, L. W., & Norris, C. J. (2011). *The Principal: creative leadership for excellence in schools*. (6th ed.). Boston: Pearson.